

**Калініченко З. Д.**

*кандидат економічних наук, доцент*

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

**Сокол Р. В.**

*здобувач кафедри аналітичної економіки та менеджменту*

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

**Димитрієва О. Д.**

*здобувач кафедри аналітичної економіки та менеджменту*

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

**Kalinichenko Zoya**

*candidate of economic sciences, associate professor*

*Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*

**Sokol Ruslana**

*Candidate of Analytical Economics and Management*

*Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*

**Dimitrieva Helena**

*Candidate of Analytical Economics and Management*

*Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*

## **ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ НЕЗБАЛАНСОВАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ У РЕАЛЬНОМУ І ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ**

**Анотація** У статті розглядаються проблемні питання забезпечення економічного зростання в Україні, такі як: структурна незбалансованість; керована, неринкова фінансово-монетарна політика; втрачання можливостей розвитку реального сектору економіки; управлінська неспроможність державно-владних інституцій. Незважаючи на значну кількість та високий рівень теоретичного узагальнення вказаних проблем у наявних наукових публікаціях, дослідження їх залишаються актуальними та потребують додаткових наукових розробок. Автори розглядають вплив окремих складників на економічну безпеку та перешкоди на шляху економічного зростання країни, пропонуючи їх класифікацію залежно від їхнього походження та функціонального змісту. Серед перешкоджаючих ризиків наводяться саме такі, як слабкі державні інституції, історично сформована слабка соціальна структура, діаметральна протилежність інтересів впливових соціальних груп, прорахунки тощо.

**Ключові слова:** економічна безпека, незбалансованість, диспропорції, державна підтримка, реальний сектор, фінансово-монетарна політика.

**Постановка проблеми.** Як показує історичний досвід, держава в усі часи тією чи іншою мірою втручалася в економічні процеси. Сьогодні держава – головний суб'єкт наявної суспільної системи, вона концентрує владу, розробляє програми розвитку, санкціонує існування всіх інших недержавних інститутів. Держава формулює принципи й організує форми суспільного життя, утворюючи основу інституціональної ієрархії.

Для сталого розвитку економіки та входження країни до світового співтовариства суттєвою перешкодою є незбалансованість державного управління, фінансово-монетарної політики та політики зростання реального сектору. Значення та необхідність приведення у відповідність цих складників державного управління стає особливо очевидним із переходом країн до конкурентної стадії ринкової економіки, з реалізацією євроінтеграційних програм та програм міжнародного співробітництва.

Для країн, що визначають для себе ринковий шлях досягнення конкурентоспроможності й економічного зростання, саме невідповідність, незбалансованість у реформуванні секторів, структурні диспропорції, неякісне державне управління доволі часто є фатальними чи такими, що тягнуть країну назад, до занепаду та зубожіння, перетворюють у «бананову республіку», у сировинний придаток, у країну «сумнівних розваг».

Це означає, що незбалансованість негативно впливає на економічну безпеку, сприяє ненадходженням до

бюджету, масштабному використанню та ускладненню різних корупційних та тіньових схем.

З огляду на вищезазначене, незбалансованість та диспропорції в економіці та державному управлінні є однією з істотних загроз економічному зростанню і навіть національній безпеці. Країна стає на шлях ринкових реформ, але не пододала протиріч свого історичного минулого.

Масштаби та значущість явища незбалансованості в державних програмах, політичних рішеннях, реформуванні секторів економіки для України критичні, тому актуальним є узагальнення того, що є недопустимим, неефективним чи навіть небезпечним для стабільного розвитку. Усунення дисбалансів, диспропорцій, пов'язаних як зі свідомими правомірними, так і неправомірними діями, недолугими реформами, неякісним управлінням загалом – важлива передумова для досягнення важливого для країни стабільного положення та економічного зростання.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблеми масштабного ринкового реформування економіки країн досліджувалися протягом довгого періоду науковими школами, вітчизняними і зарубіжними науковцями. Теоретико-методичні основи структурної і секторальної незбалансованості реформ, державного управління реформами та проблем сталого економічного розвитку країн розглядали у своїх працях Джозеф Стігліц, Генрі Фаррелл, Карл Поланьї, Сергій Гурієв, Владислав Іноземцев та інші вчені. Серед вітчизняних учених-економістів найбільш значущі наукові

дослідження незбалансованості політики реформування економічних процесів, реформування окремих секторів, проблем неякісного державного управління провели Богдан Данилишин, Зіновій Варналій, Володимир Мандибура, Віктор Козюк, Михайло Палінчак, Ольга Соловійова, Ярослав Жаліло та інші. Їм належать розробки таких важливих аспектів цієї складної проблеми, як етапи формування, причини виникнення та закономірності розвитку ринкової економіки країни, політичного популізму і корупції, якості державного управління.

**Невирішені питання загальної проблеми.** Незважаючи на значну кількість публікацій та високий рівень теоретичного опрацювання з досліджуваної проблеми, питання незбалансованості фінансово-монетарної політики та політики зростання реального сектору, розроблення механізмів та шляхів подолання незбалансованості і диспропорцій у процесі реформування залишаються актуальними і потребують додаткових досліджень як для України, так і для інших країн із ринковою системою, що розвивається.

Нагальною є проблема подолання «ручного» управління макроекономічними індикаторами та інструментами фінансово-монетарної політики; відходу від використання фінансово-монетарної політики виключно як політики «латання дірок» у бюджеті країни, політики лише запобігання кризам, а не як збалансованого, з урахуванням принципів ринку стратегічної політики, науково виваженого, безпомилкового стратегічного курсу.

Найчастіше дослідники – окремі науковці, наукові колективи, міжнародні організації – на глобальному рівні розвитку країн виділяють соціально-економічні дисбаланси в таких сферах, як:

- розмір ВВП на душу населення, тобто сильна нерівномірність цього показника для різних країн і регіонів світу;
- рівень доходів населення, глобальним дисбалансом є той факт, що в різних країнах і регіонах світу рівень доходів населення значно відрізняється;
- рівень життя населення – доходи населення, доступність освіти і медичного обслуговування, рівень політичних і економічних свобод, тривалість життя тощо;
- виробництво і споживання певних видів ресурсів, наприклад, дисбаланс виробництва і споживання вуглеводневої сировини, коли лідерами в галузі споживання нафти і газу є одні країни, а лідерами в галузі виробництва – інші;
- державний борг – кількість державних облигацій, які знаходяться в обігу і підлягають погашенню. Дисбаланс проявляється в тому, що в одних країнах має місце порівняно високий показник державного боргу, а в інших – порівняно низький;
- зовнішній борг та його широкий розкид у розрізі країн;
- експорт/імпорт та те, що одні країни упродовж багатьох років мають позитивне сальдо зовнішньої торгівлі, а інші – негативне;
- розвиток економіки загалом або окремих її секторів.

До цього типу можна також віднести технологічні дисбаланси (різний рівень технологічного розвитку виробництва в різних країнах), освітні (рівень грамотності, якість освіти і повноту охоплення різних верств населення), міру розвитку банківської і фінансової системи (перелік доступних послуг і охоплення населення ними);

– демографічні дисбаланси, що характеризуються різною віковою структурою населення в різних країнах. У результаті для розвинених країн характерний дефіцит робочої сили і надмірне навантаження на пенсійну систему, а для тих країн, що розвиваються, – безробіття [1].

До числа інших дисбалансів, які також розглядаються в літературі, можна віднести дисбаланси валютних курсів,

міграційних потоків, податкових ставок, економічних свобод та інші менш досліджені дисбаланси.

Мета дослідження полягає у виявленні взаємозв'язку негативних тенденцій в реальному секторі економіки країн з галузевою незбалансованістю промислового виробництва і незбалансованістю структури промислового виробництва за регіональним розміщенням.

Серед завдань дослідження слід вказати на такі:

- обґрунтування необхідності збалансованості, приведення у відповідність фінансово-монетарної політики та політики зростання реального сектору;
- з'ясування зв'язків, ланцюгів зв'язків, що характеризують незбалансованість та диспропорції;
- оцінка глибини наявних протиріч різними методами у процесі реформування економіки України;
- розроблення рекомендацій щодо підвищення якості державного управління, виходячи з оцінки глибини диспропорцій і протиріч.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Слід вказати, що типовою є практика, коли держава сама своїми непрофесійними рішеннями сприяє корупції, тінізації економіки, офшоризації і витоку капіталу і ресурсів із країни.

Чинники незбалансованості в діях і програмах дезорганізують суспільство, ведуть до наростаючого відставання країн із перехідною ринковою економікою, до формування помітно відсталих соціальних структур суспільства.

Причини незбалансованості для недосконалих ринкових систем – це:

- ручне управління фінансовими регуляторами, макроекономічними інструментами;
- непрофесійність та прорахунки;
- політичне та олігархічне лобіювання;
- корупція;
- незбігання інтересів між групами та недостатня їхня вмотивованість;
- стратегічна безвідповідальність, антикризовий підхід.

Якщо взяти Україну, то за всіх позитивних досягнень є статистика показників (табл. 1) та багато посилань на ще хиткий стан економіки. Зростання ще, безумовно, недостатнє для того, щоб скоротити величезний розрив у рівні життя із Західною Європою.

Минулого року економіка України зросла найбільше за останні 7 років – на 3,3%, згідно з оцінками Національного банку [3]. Та в 2019 році, за твердженням правління НБУ, через жорстку монетарну політику, необхідну для зниження інфляції, і стриману фіскальну політику, зумовлену погашенням значних обсягів державного боргу в цьому році, зростання реального ВВП може сповільнитися до 2,5%.

Нобелівський лауреат Джозеф Стігліц писав: «Багато колишніх комуністичних країн у більшості своїй звернулися до капіталізму, але деякі з них вибрали спотворений варіант ринкової економіки. Вони поміняли свого бога Карла Маркса на нового – Мілтона Фрідмана. Та нова релігія добре їм не служить» [4, с. 125].

Світова економіка перебуває у ще гіршій формі, ніж 25 років тому, як стверджує Дж. Стігліц. Недосконалі ринкові реформи та беззахисна глобалізація завдали удару далі й інтенсивніше, ніж він передбачав. Велика кількість економічних криз із кінця 1990-х – в Аргентині (1998–2002), Росії (2014–2017), Східній Азії (1997), світова фінансова криза (2007–2009), криза євро (2010–2012) – показує, що жодна країна, регіон або блок не позбавлені нестабільності, притаманної нинішній неоліберальній смугі глобалізації. Їх також не буде в майбутньому, попереджає Стігліц, якщо правила, що регулюють макроекономіку та глобалізацію, не будуть переписані [4].

Показники номінального валового внутрішнього продукту, споживчих витрат, експорту та імпорту товарів і послуг в Україні у 2005–2018 рр.\*

Рік	Номінальний ВВП за рік млн. грн.	Споживчі витрати		Валове нагромадження		Експорт товарів та послуг		Імпорт товарів та послуг	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
2005	441452	337879	76.5	99876	22.6	227252	51.5	223555	50.6
2006	544153	424060	77.9	134740	24.8	253707	46.6	269200	49.5
2007	720731	558581	77.5	203318	28.2	323205	44.8	364373	50.6
2008	948056	758902	80.0	264883	27.9	444859	46.9	520588	54.9
2009	913345	772826	84.6	155815	17.1	423564	46.4	438860	48.0
2010	1082569	914230	84.5	199918	18.5	549365	50.7	580944	53.7
2011	1316600	1105201	83.9	282474	21.5	707953	53.8	779028	59.2
2012	1408889	1269601	90.1	257335	18.3	717347	50.9	835394	59.3
2013	1454931	1350220	92.8	228474	15.7	681899	46.9	805662	55.4
2014	1566728	1409772	90.0	220968	14.1	770121	49.2	834133	53.2
2015	1979458	1715636	86.7	303297	15.3	1044541	52.8	1084016	54.8
2016	2383182	2018854	84.7	512830	21.5	1174625	49.3	1323127	55.5
2017	2982920	2552525	85.6	618914	20.7	1430230	47.9	1618749	54.3
2018	3558706	3196756	89.8	667953	18.8	1608890	45.2	1914893	53.8

Джерело: складено за [2]

Проведена останніми роками в Україні монетарна політика підпорядкована благим цілям приборкання інфляції і стабілізації фінансового сектору, але не особливо враховує динаміку розвитку реального сектору економіки. Протягом багатьох років оперування фінансовими інструментами здійснювалася окремо від реальних економічних і соціальних процесів.

Наслідком досить високих кредитних ставок, зумовлених рівнем облікової ставки НБУ, стало недостатнє завантаження виробничих потужностей більшості галузей промисловості України. Тобто їхній потенціал значною мірою не використовується. За підсумками 2018 року у структурі капітальних інвестицій банківські кредити становлять 7%, тоді як власні кошти підприємств – 73,2% [5]. Такі джерела інвестицій, як кошти місцевих бюджетів і гроші населення на будівництво житла, за питомою вагою перевищують банківські кредити.

Як вказує Б. Данилишин, «потрібно рухатися до того, щоб пріоритети у грошово-кредитній сфері за можливості збігалися з пріоритетами в розвитку реального сектору економіки. Реалізація монетарної політики повинна відбуватися разом із промисловими пріоритетами. Саме в реальному секторі створюються умови для зростання і модернізації економіки» [6].

Для збалансованого розвитку фінансового і реального промислового секторів економіки України важливим є продовження основних реформ і зусиль із поліпшення інвестиційного клімату. Але це не є перешкодою для впровадження заходів із розвитку промисловості та впровадження індустрії 3.0/4.0. Першочерговим завданням є закінчення роботи над формулюванням промислової політики Уряду. Це може бути зроблено через прийняття Стратегії розвитку промислового комплексу або іншого документа, що сформулює позицію України щодо промислової політики. Інші програмні документи уряду необхідно зорієнтувати з цією концепцією державної політики.

Для підтримки реальної економіки необхідні такі заходи, як боротьба з корупцією, реформа судочинства, оновлення освітньої системи, розвиток фінансового сектору, поліпшення інвестиційного клімату через зменшення регуляторного навантаження на бізнес і впровадження прозорих та рівних правил гри.

Фінансово-монетарна політика підпорядкована регулюванню інфляції і стабілізації фінансового сектору та не особливо враховує динаміку розвитку реального сектору економіки.

Наслідком високих кредитних ставок, зумовлених рівнем облікової ставки, є недостатнє завантаження виробничих потужностей більшості галузей промисловості. Тобто їхній потенціал значною мірою не використовується.

Так, в Україні за підсумками 9 місяців 2018 року у структурі капітальних інвестицій банківські кредити становлять 7%, тоді як власні кошти підприємств – 73,2%. Такі джерела інвестицій, як кошти місцевих бюджетів і гроші населення на будівництво житла, за питомою вагою перевершують банківські кредити [6].

Уряд два роки працював над розробкою Стратегії розвитку промисловості, але остаточно документ не був прийнятий. Тому важливо визначити, яке насправді державне управління необхідне для розвитку реального сектору в Україні.

Рівень розвитку реального сектору економіки можна оцінювати, наприклад, через його внесок до ВВП. У 2018 році переробна промисловість сформувала 23% ВВП, а інші її галузі (добувна промисловість, електроенергетика, виробництво та розподіл газу і води) становили ще понад 10% економіки. Частка переробної промисловості у ВВП перевищила рівень 2012 р. (22%), але не досягла рівня 2007 р.

Загалом роль реального сектору у формуванні ВВП України є високою порівняно з окремими країнами ЄС. У європейських країнах частка переробної промисловості коливалася у 2017–2018 рр. від 9–10% у Великій Британії та Греції до 18–22% у Німеччині, Ірландії та країнах Центральної Європи (Словенії, Словаччині, Польщі, Чехії, Румунії, Угорщині) [7]. Важливе уточнення: наведену частку промисловості у ВВП розраховано з урахуванням податків на виробництво та імпорт, сплачених промисловими підприємствами. До того ж в Україні ВВП у промисловості формується переважно в низькотехнологічних галузях, як-то харчова промисловість і гірничо-металургійний комплекс. Машинобудування в Україні за внеском до економіки відстає від більшості країн ЄС, а в абсолютному вимірі сформований у цій галузі ВВП порівнянний

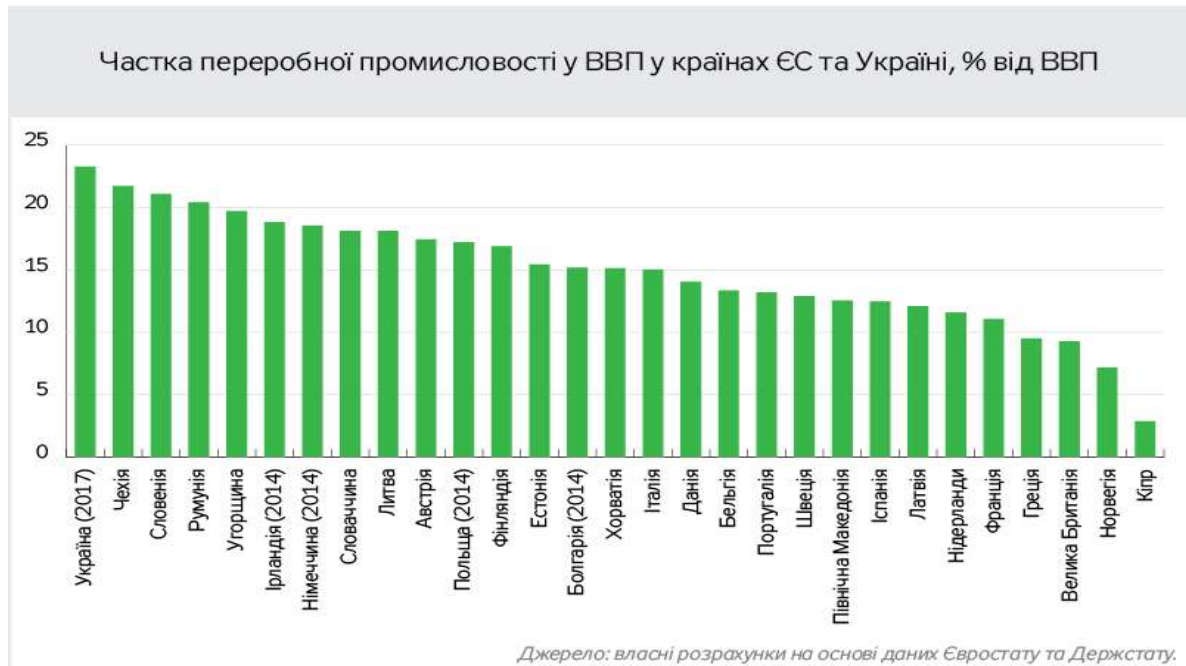


Рис. 1. Частка переробної промисловості у ВВП України у 2018 р.

із аналогом машинобудівної промисловості у такій невеличкій країні, як Словенія.

Тож з огляду на загалом значну роль промисловості в національній економіці, для наближення рівня життя в Україні до західних сусідів і збереження конкурентоспроможності вітчизняних товарів на світовому ринку необхідно суттєво підвищити продуктивність та якість промислового виробництва. Поки що в Україні державна підтримка промисловості є обмеженою. Державне управління в Україні має продовжити підтримувати різні сектори економіки через податкові пільги та преференції або прями державні субсидії.

**Висновки.** Пріоритети у фінансово-монетарній політиці, особливо у грошово-кредитній сфері, необхідно наблизити до пріоритетів у розвитку реального сектору економіки України. Настав час жорстку монетарну полі-

тику проводити не задля «латання дірок» у бюджеті, а як збалансовану зі стимулюючими заходами для розвитку малого бізнесу, зростання підприємств із переробки сировини та подовження ланцюгів створення доданої вартості.

Необхідно використовувати повною мірою можливості банківської системи щодо кредитування підприємницької діяльності, пільгового кредитування програм оздоровлення реального сектору економіки.

Цілі економічної політики в Україні спрямовані на зміну економічної системи – реальний перехід від командно-адміністративної до ринкової економіки. У зв'язку з цим економіка України є перехідною, що й визначає специфіку економічної політики, яка спрямована на стабілізацію економіки і подолання економічного спаду у промисловості, інтенсифікацію виробництва і підвищення його ефективності.

#### Список використаних джерел:

1. Столярчук Я., Поручник С. Сучасна сегментація та ключові тенденції розвитку світового ринку праці. *Ринок праці*. 2017. № 7. С. 12–15.
2. Мінфін. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2018/> (дата звернення: 17.09.2019).
3. Данилишин Б. Коли побічний ефект – спад економіки. *НВ*, 4 лютого 2019 р. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/kolipobichniyefektspadekonomiki50004579.html> (дата звернення: 27.04.2019).
4. Джозеф Стігліц Глобалізація та її тягар (у оригіналі *Globalization and Its Discontents*, 2002). URL: <https://www.liga.net/globalizatsiyaseettrevogu> (дата звернення: 17.10.2019).
5. Тітамир Олег. За яких умов ставки за банківськими кредитами можуть знизитися? URL: [https://ukr.lb.ua/blog/oleh\\_titamur/423666\\_yakih\\_umov\\_stavki\\_bankivskimi.html](https://ukr.lb.ua/blog/oleh_titamur/423666_yakih_umov_stavki_bankivskimi.html) (дата звернення: 07.09.2019).
6. Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2020 рік та середньострокову перспективу Документ *vr03750019*, поточна редакція від 10.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr03750019> (дата звернення: 15.10.2019).
7. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. дра екон. наук Дейнеко Л.В.; НАН України, ДУ «Інт екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2018. 158 с.
8. Проблеми розвитку фінансових інститутів ЄС : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції / НАН України, ДУ «Інт екон. та прогнозув. НАН України». Електрон. дані. Київ, 2019. 159 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/scc/10.pdf> (дата звернення: 25.10.2019).

References:

1. Stoljarchuk Ja., Poruchnyk S. Suchasna seghmentacija ta ključovi tendenciji rozvytku svitovogho rynku praci [Contemporary segmentation and key trends in the development of the world labor market] Rynok praci [Labor market ]. 2017, no 7, s. 12–15.
2. Minfin. Valovyj vnutrishnij produkt (VVP) v Ukrajinі [The Ministry of Finance. Gross Domestic Product (GDP) in Ukraine]. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2018/>
3. Danylyshyn B. Koly pobichnyj efekt – spad ekonomiky [When a side effect is a downturn in the economy]. NV, 4 ljutogho 2019. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/kolipobichniyefektspadekonomiki50004579.html>
4. Dzhozef Stighlic Ghlobalizacija ta jiji tjaghar [u oryghinali Globalization and Its Discontents, 2002 ]. URL: <https://www.liga.net/globalizatsiyasettrevogu>
5. Titamyr Oleg. Za jakykh umov stavky za bankivskijmy kredytamy mozhutj znyzhtysja? [Under what conditions can bank loan rates be reduced?]. URL: [https://ukr.lb.ua/blog/oleh\\_titamyr/423666\\_yakih\\_umov\\_stavki\\_bankivskimi.html](https://ukr.lb.ua/blog/oleh_titamyr/423666_yakih_umov_stavki_bankivskimi.html) (accessed 23 January 2018).
6. Pro Osnovni zasady ghroshovokredytnoji polityky na 2020 rik ta serednjostrokovu perspektyvu [On the Fundamental Principles of Monetary Policy for 2020 and the MediumTerm Perspective]. Dokument vr03750019, potochna redakcija vid 10.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr03750019>
7. Rozvytok promyslovosti dlja zabezpechennja zrostantnja ta onovlennja ukrajinsjkoji ekonomiky : naukovo-analitychna dopovidj [Industry Development for Growth and Renewal of the Ukrainian Economy: Scientific and Analytical Report] / za red. dra ekon. nauk Dejnego L.V. ; NAN Ukrajinu, DU «Int ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrajinu». Kyiv, 2018. 158 s.
8. Problemy rozvytku finansovykh instytutiv JeS : zbirnyk materialiv mizhnarodnoji naukovoji konferenciji [Problems of Development of EU Financial Institutions: Collection of Materials of International Scientific Conference] / NAN Ukrajinu, DU «Int ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrajinu». Elektron. danі. K., 2019. 159 s. Available at: <http://ief.org.ua/docs/sc/10.pdf> (accessed 13 January 2019).

**ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИЧЕСКУЮ БЕЗОПАСНОСТЬ НЕСБАЛАНСИРОВАННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПРОГРАММ В РЕАЛЬНОМ И ФИНАНСОВОМ СЕКТОРЕ**

**Аннотация.** В статье рассматриваются проблемные вопросы обеспечения экономического роста в Украине: структурная несбалансированность; управляемая, нерыночная финансово-монетарная политика; отсутствие возможностей развития реального сектора экономики; управленческая несостоятельность государственно-властных институтов. Несмотря на значительное количество и высокий уровень теоретического обобщения указанных проблем в существующих научных публикациях, исследования их остаются актуальными и требуют дополнительных научных разработок. Авторы рассматривают влияние отдельных составляющих на экономическую безопасность и препятствия на пути экономического роста страны, предлагая их классификацию в зависимости от их происхождения и функционального содержания. Среди препятствующих рисков приводятся такие, как слабые государственные институты, исторически сложившаяся слабая социальная структура, диаметрально противоположность интересов влиятельных социальных групп, просчеты.

**Ключевые слова:** экономическая безопасность, несбалансированность, диспропорции, государственная поддержка, реальный сектор, финансово-монетарная политика

**IMPACT ON ECONOMIC SECURITY OF NONBALANCE OF STATE PROGRAMS IN THE REAL AND FINANCIAL SECTOR**

**Summary.** The article deals with the problems of ensuring economic growth in emerging market economies: structural imbalances; STATE managed, non-market financial and monetary policy; loss of opportunities for the development of the real sector of the economy; administrative failure of state-owned institutions. Despite the significant amount and the high level of theoretical synthesis of these problems in existing scientific publications, their research remains relevant and requires additional scientific developments. The authors consider the obstacles on the way of economic growth of countries, proposing their classification depending on their influence, origin and functional content. Among the impeding risks are precisely those such as weak state institutions, historically formed weak social structure, diametrically opposed interests of influential social groups, non-professionalism and miscalculations, etc. The research is devoted to the development of conceptual foundations, principles and approaches to modeling the systems of economic growth in countries with market transformation. On the basis of the analysis of a representative mass of information, the relationship between the components that threatens economic growth, sustainable development of the countries is revealed; their repeatability or typology, which creates special conditions for the development of mechanisms for preventing obstacles, threats, risks and methods of managing them. The authors, using the methods of dialectics, scientific abstraction and the systematic approach, find out links and chain of links that characterize sectoral imbalances and macroeconomic imbalances and lead to them. The results of the study allowed the authors to argue that the growing systemic crisis in the sociopolitical field of the state multiplicatively extended to the system of providing economic growth, which loses its functional capabilities and requires new and consistent strategic development priorities and its institutional and legal support, as well as mechanisms, instruments and means of transforming the market system.

**Key words:** economic security, imbalance, imbalances, state support, real sector, financial and monetary policy.